

Registerkampen

behandlas ingående i:

Registret i praktiken

av **Rudolf Holme.**

Pris 25 öre.

Avtal eller register?

av **Frans Severin.**

Pris 25 öre.

Registerkamp mot avtalsla- gen

av **Frans Severin.**

Pris 25 öre.

Återförsäljare 30 proc. rabatt fraktfritt.
Insänd 50 öre i frimärken så erhålles
dessa tre Registerbroschyren från

FEDEDATIVS - Stockholm 1.

Pris 30 öre.

Ragnar Holmberg

Registerkamp i skogarna

En vägledning i ett aktuellt spörsmål

1—5:te tusendet.

F E D E R A T I V S F Ö R L A G

Ragnar Holmberg

Registerkamp
i
skogarna

En vägledning i ett aktuellt spörsmål

F E D E R A T I V S F Ö R L A G
STOCKHOLM 1932

TRYCKERIAKTIEBOLAGET FEDERATIV
STOCKHOLM 1932

F ö r o r d.

Den djupgående kris, vilken sedan några år åstadkommit förödande rubbningar inom alla produktionsgrenar och som nu håller världens ekonomiska liv fångat i ett förlamande, kvävande grepp, är framsprungen ur det nu rådande, kapitalistiska samhällssystemet. Däröfver är man ense icke endast inom arbetareklassens led, där krisens olycksdiga verkningar drabbat skoningslösast, mest brutalt och utan åtskillnad, utan även långt in i de småborgerliga kretsarna är man ense om nödvändigheten av en ny samhällsordning.

Men då det gäller att diskutera hur den nya samhällsordningen skall vara danad och med vilka medel och på vilka vägar detta nya system skall bringas till fullbordan, då råder icke längre enighet utan en samskyldig babylonisk förbistring.

Föreliggande arbete söker konkretisera de uppgifter arbetareklassen har sig förelagt att lösa. Det är syndikalismens syn på hur det mot den frihetliga socialismens mål strävande arbetarna, under frihet och självansvar, skola bedriva sin samhällsomdanande verksamhet. Detta i stort sett.

Arbetet har begränsats till att omfatta endast de spörsmål, varmed skogsarbetarna brottas. Och även här har av naturliga skäl en begränsning skett: endast det väsentliga har kunnat medtagas. Största utrymmet har beretts åt detaljerna, enskildheterna i organisationsenheternas och medlemmarnas praktiska verksamhet. Författaren har sökt göra de små uppgifterna gripbara för varje medlem, vilket är förutsättningen för att verksamheten ledes in i de rätta banorna. Från de små uppgifterna ledas vi under självverksamhetens fostran fram mot de större. Vår insikt fördjupas och breddas, vår organisatoriska makt stärkes, vår kontroll utökas i den mån vi förmå lösa de uppgifter, som undan för undan ställas upp i vår frihetskamp.

Denna broschyr är således ägnad att studeras av varje skogsarbetare. De brister den företer i ämnets allsidiga behandling kunna avhjälpas genom studium av den litteratur, som förut finnes tillgänglig, samt vår press. Kan den så väcka skogsarbetarnas intresse för medlen till de egna spörsmålen lösning så fyller den sin uppgift.

F ö r f a t t a r e n.

Inledande anmärkningar.

Det är ett faktum, att även om man inom skilda läger är fullkomligt ense om nödvändigheten av en samhällsomdaning, äro dock klyftorna mellan åsikterna, om hur de önskade förändringarna skola uppnås, och vad man egentligen vill ha förändrat av den nuvarande samhällsordningen, avgrundsdjupa. Orsakerna till detta beklämande virrvarr kunna icke gärna grundas på något annat förhållande, än att det råder en förfärande okunnighet om hur den samhällsordning skall vara fotad, som utesluter möjligheterna av kristillstånd av sådan natur, som den nu rådande. Denna okunnighet har sina rötter i bristande insikt i den orsak själva samhällsbyggnaden eller -organisationen har i de rådande missförhållandena; och så länge man icke klart uppfattat nuvarande samhällssystemets alla olycksbringande brister, torde förmågan att slutgiltigt lösa de brännande, sociala frågorna vara ganska ringa.

Det är här icke meningen att polemisera mot de tusen och en åsikters röster, som sträva efter att göra sig hörda i vår tid; vi skola icke ens närmare sysselsätta oss med att klarlägga värdet av de medel, som inom majoriteten av den organiserade arbetareklassen anses leda till en socialistisk samhällsomdaning. Den med vidskepelsens envishet, inom de reformistiska organisationerna, vidmakthållna och ängsligt bevakade uppfattningen, att socialismen kan förverkligas på parlamentarismens väg, har grundligt vederlagts av den verklighet vi alla se och känna. Vi skola i stället uteslutande sysselsätta oss med de praktiska uppgifter, som intimt sammanhånga med arbetareklassens kamp för en frihetlig, socialistisk samhällsordning.

I enlighet med syndikalismens idé om med vilka medel kapitalismen skall bekämpas och besegras, och hur vårt framtida samhälle skall vara danat eller sammansatt, för att bereda alla människor den frihet och den lycka, som nu är ett fåtals egendom, ha vi syndikalister framhållit och framhålla alltjämt den ofrånkomliga nödvändigheten av positiv, socialistisk verksamhet i förening med kampen för det kapitalistiska samhällssystemets störtande. Även om denna broschyr riktar sig till skogsarbetaregruppen enbart, och om dess innehåll till synes endast behandlar hur denna arbetaregrupp bör organisera sin kamp för dagskraven, våga vi dock påstå, att vi här — låt vara i

största allmänhet — lämnat anvisning på de medel, som i sig förena den samhällsomdanande kampen för dagskraven. Det är syndikalismens egenart att redan under kapitalismen skapa de organisatoriska förutsättningarna för socialismens system, i det våra kamporganisationer skola utvecklas till att bli det framtida samhällets produktions- och distributionsorgan, de organ som göra kapitalismen överflödig. Den självverksamhet de organisatoriska enheternas medlemmar utöva ute på de olika arbetsplatserna, vilken utökas i samma mån som deras kontroll över produktionen vidgas, fostrar dem till det nya samhällets organisatörer; och endast detta är den fullödiga garantien för att arbetarnas befrielse verkligen blir "deras eget verk".

Registret — positiv socialistisk verksamhet.

I den kamp, som arbetareklassens organisationer med skiftande lycka fört mot den mäktige motståndaren, kapitalismen, har ett flertal vapen kommit till användning. Det är den revolutionära syndikalismen ensamt förbehållet, att ha nått fram till den insikten, att kampen måste vara "rörlig och anpasslig", och att de vapen som stå till förfogande väljas med hänsyn till situationens krav i varje särskilt fall. Vapen ha dock i allmänhet den egenskapen att de fylla en uppgift under striden, medan de dessemellan äro föga brukbara, och detta gäller även i viss utsträckning de vapen, varmed arbetarna bekämpa arbetsköpareväldet. Det förhållandet att vi syndikalister framhålla nödvändigheten av ständigt pågående kamp har av mången tolkats så, att vi propagera för oavbrutna och förutsättningslösa strejker, vilka, om vår avsikt uppnås, skola kulminera i generalstrejk och uppror. Det är närapå motsatsen till vad vi mena med att arbetareklassen måste befinna sig på ständig offensiv mot det nuvarande systemets upprätthållare. Kamp är inte alltid synonymt med strejk. Det finns andra, mera verksamma medel till kapitalismens bekämpande, och ett av dessa medel är *registret*.

Vi kunna till och med våga risken av det påståendet, att registret är det enda medlet till ständigt pågående kamp. Det är å ena sidan ett vapen, varmed vi kunna rikta dödsstöten mot det monopol på samhällelig makt, som den privata äganderätten skapat för fåtalet under kapitalismen. Å andra sidan utgör det "det första grundläggande initiativet till den arbetarekontroll, varigenom arbetarna kunna bli i tillfälle att under ständigt vidgad självverksamhet skapa sig nödiga insikter om vad som fordras av arbetarna i tekniskt, organisatoriskt och moraliskt hänseende, för att kunna överflödiggöra kapitalismen

genom att själva övertaga ledningen av produktionen och varuutbytet".

Vad är det? Jo, det är det väsentliga i arbetarnas kamp för upphävande av utslagningen, det ekonomiska förtrycket, parad med den fostran, som ger dem förmåga att dana en rättvisare samhällsordning. Det är i väsentlig mån den negativa (samhällsomstörtande) och positiva (nydanande) socialistiska verksamheten, som ofelbart leder till målet och som lägger befrielseverket i arbetarnas egna händer. Det är ett vapen, som undan för undan skärpes. Det är en verksamhet, som under oavbrutet erövrande av nya maktpositioner ökar arbetarnas makt och minskar kapitalismens i motsvarande grad. Det är det målmedvetna skapandet av de organ, som skola organisera och kontrollera produktion och distribution i framtidens samhälle. Vi kunna således vara eniga med den författare, som betecknar registret "som själva kvintessensen i den nuvarande syndikalistiska kampen".

Skogsarbetarna och registerkampen.

Om det är synnerligen nödvändigt att väcka förståelse för dels nödvändigheten av en planlagd, revolutionär verksamhet för skogsarbetarna, så är det lika nödvändigt för klassen i sin helhet, dels att klargöra hur intimt produktionsprocessens förlopp knyter de skilda yrkesgruppernas intressen samman till det allomfattande klassintresset, vilket icke minst skogsarbetarna böra beakta. Förmår man fatta denna inbördes avhängighet, då bli ens egna uppgifter i kampen mera allvarsbetonade, mera betydelsefulla än vad de eljest, om man ser för snävt på saken, förefalla en vara. Och man går till fullföljandet av sin uppgift med den känsla av ansvar, som förmår en att städse göra sitt allra bästa.

Skogsarbetarnas behov av den organisatoriska styrka, som ger dem möjlighet att i första hand höja sin levnadsstandard i nivå med övriga arbetaregrupper, kan mycket väl tillgodoses genom införandet av ett välorganiserat register. Men det är absolut fel att tro, att registret är användbart endast i skogsarbetarnas kamp. I stort sett föreligger samma behov av ett mera mångsidigt utnyttjande av arbetarnas ekonomiska makt eller rättare: som ger arbetarna möjlighet inte endast att bibehålla de fördelar, som den hittills förda kampen medfört utan även föra kampen vidare mot sitt slutmål, inom flertalet av organisationer. I synnerhet är detta behov trängande inom de reformistiska organisationerna, vilka tack vare sin efterblivenhet och sin oförmåga att anpassa sin kamp och sina organisa-

tionsformer till utvecklingen inom företagarvärlden, tvingas att ge upp den ena positionen efter den andra, men det är föga hopp om en förändring i dessa organisationers inställning till klasskampen inom överskådlig tid. Detta beklagliga förhållande har under de senare åren medfört att ett flertal reformistiskt organiserade arbetare insett nödvändigheten av övergång till klassorganisationen S. A. C. I några fall har t. o. m. hela organisationer tagit detta betydelsefulla och nödvändiga steg. Men nästa åtgärd, som under nu givna förhållanden är en tvingande nödvändighet, är införandet av registerkontroll vid varje arbetsplats. I den mån denna arbetarekontroll fördjupas och utökas inom alla produktionsgrenar växer arbetarnas makt över produktionslivet. Då först har arbetareklassen gett den oerhörda makt den förfogar över en rätt inriktning.

Skogsarbetarnas ställning till registerkampen sammanfaller således med de andra arbetaregruppernas. Överallt förefinnes samma behov.

Registrets betydelse i skogsarbetarnas kamp.

Man ser alltså vilken betydelse den rätt planlagda och planligt genomförda registerkampen har såväl för dagskravens genomförande, för vidgandet och fördjupandet av arbetarnas insikt i socialekonomiska spörsmål, som för möjligheten att i enlighet med syndikalismens program införa en frihetlig, socialistisk samhällsordning genom arbetarnas övertagande av produktionsmedlen. Vi skola nu övergå till att undersöka möjligheterna av en konsekvent tillämpning av registret i skogsarbetarnas kamp, anställa jämförelser med andra medel och metoder, som hittills praktiserats i skogarna, för att utröna vilka medel, som snabbast leda till fruktbringande resultat av bestående värde för skogarnas misshandlade folk.

Redan omedelbart efter de stora striderna i skogarna för ett tiotal år sedan torde det ha stått klart för de flesta organiserade skogsarbetare, att det erbjuder säregna svårigheter att genomdriva de krav man uppställt enbart med arbetsnedläggelsens — strejkens, medel. Då om någonsin fick man erfara sanningen i S. A. C:s taktikuttalande, där det heter att "det gives intet universalmedel, som absolut är segerbringande i striden, vid vilket som helst tillfälle, varken den spontant, snabbt iscensatta strejken eller obstruktion eller sabotage eller den länge och noggrant planlagda arbetsnedläggelsen. Det får bero på de lokala, industriella, ekonomiska eller andra förhållandena vid varje särskilt tillfälle, om ett av dessa medel eller

flera i förening skola tillgripas, och det bör tagas under noggrant övervägande, vilket som vid varje tillfälle är det lämpligaste".

Utän tvekan kunna vi lägga skulden till det svidande nederlag, skogsarbetarna fingo vidkännas under dessa betydelsefulla strider, på den bristande förmågan att tillgripa de segerbringande medlen. Villigt skall här erkännas, att stridernas snöpliga resultat till största delen berodde på de nederlagsorganisatörer, som sutto i det reformniska Skogs- och flottningsarbetareförbundets ledning, men det understryker i stället för vederlägger vårt påstående, att skogsarbetarna saknade den insikt som gett dem möjlighet att utnyttja sin ekonomiska makt på det i varje särskilt fall nödvändiga sättet.

Även om registermetodens användning i skogsarbetarnas kamp erbjuder en hel del speciella svårigheter, har erfarenheten givit belägg för att den helt eller delvis kan tillämpas av skogsarbetarnas organisationer, och att där den praktiserats den även medfört skärpning av den organisatoriska slagkraften och gett arbetarna möjlighet, att även under relativt ogynnsamma betingelser med framgång hävda sina intressen. Detta har medfört att man mångenstädes börjat inträffa sig för införande av register och även gjort vissa ansatser att praktisera detsamma, vilket i en hel del fall lyckats ganska bra, medan man återigen i andra fall synes ha kapitulerat inför de svårigheter det gällt att övervinna.

Innan vi övergå till att lämna de råd och praktiska anvisningar, som möjligen kunna bidra till att underlätta de organiserade skogsarbetarnas strävan att tillämpa registret i sin praktiska verksamhet, vilja vi understryka nödvändigheten av såväl praktiska som teoretiska studier i registerverksamheten för mesta möjliga antal av organisationens medlemmar. Detta är förutsättningen för en konsekvent tillämpning av den organisatoriska kontroll registrets praktiska användning innebär. Men om varje medlem beflitar sig om att "dra sitt strå till stacken", kunna vi vara övertygade om att de åstundade resultaten icke skola utebli. De speciella svårigheter skogsarbetarna ha att bekämpa och övervinna äro icke av sådan art, att vi få låta missmodet ta överhand. Det gäller endast att tillgripa den rätta metoden, och den rätta metoden är just ett väl organiserat register. Låt oss då närmare granska vari registerverksamheten består.

Registeriden har under gångna år upprepade gånger varit föremål för ingående diskussion såväl på de Lokala Samorganisationernas möten som vid större konferenser, där olika yrkesgrupper varit företrädna. Som resultat av dessa diskussioner föreligger sedan några år tillbaka ett uttalande, som kan anses vara grundläggande för de rikt-

linjer, efter vilka registerkampen förts och föres. Enligt detta uttalande böra arbetarna på varje arbetsplats och inom varje industri tillsätta registerkommittéer.

Registrets uppgifter och organisation.

1) Att upptaga primäruppgifter till en fullständig löne- och arbetsstatistik, vilken bör utvecklas till en sådan fullkomning, att den kan läggas till grund för fastställandet av lönebestämmelserna, prispildningen, fördelningen av arbetet och regleringen av produktionen och varuutbytet;

2) att i organisationernas tjänst, på basis av uppställda lokalprislister, undersöka arbetsförhållandena och till organisationerna inkomma med förslag till minimiarbetspriser, samt tillse, att dessa arbetspriser ej underbjudes;

3) att handhava och reglera förmedlingen av arbetskraften med hänsyn till den vid varje tillfälle rådande tillgången på arbete, varvid arbetarna således skola anlita registerkommittéerna som förmedlare av sin arbetskraft;

4) att genom obligatorisk rapportering stå i ständig kontakt med industrifederationerna och i samråd med dessa förbereda och planlägga arbetarnas övertagande av produktionen och varuutbytet.

Ur den förut utgivna "Instruktion för registerkommittéer, registerförare och statistikförare inom skogsindustrin" återge vi här nedan några anvisningar rörande registerkommittéernas sammansättning och arbete. Vi ha därvid funnit det lämpligt, att för speciellt statistikförarna meddela de uppgifter de ha sig ålagda under rubriken: "Hur uppsamlandet av statistikmaterial organiseras", där deras arbete mera utförligt behandlats.

Registerkommitténs sammansättning och arbete.

"Registerkommittén består av registerförare, vald av L. S., och statistikförare, vilka lämpligen tillsättas på så sätt, att varje kojlager utser en statistikförare. Det åligger registerkommittén att stå i ständig förbindelse med skogsarbetarefederationen och dit inrapportera allt, som kan gagna den industriella upplysningsverksamheten och samarbetet; att snabbt och riktigt besvara alla av såväl enskilda medlemmar som organisationer önskade upplysningar; att tillse att registerpriserna och i anledning av registerverksamheten fattade beslut följas, samt att förmedla allt arbete såväl lokalt som industriellt. Ävenså bör det vara en registerbestämmelse med de föreskrifter, som

utarbetats av skogshärbärgesinspektionen samt att till *jägmästare Oscar Wallner*, adress *Kungl. Socialstyrelsen, Stora Nygatan 40—42, Stockholm*, eller till federationens V. U. göra anmälan om eventuella bristfälligheter.”

Om vi nu göra en jämförelse mellan dessa riktlinjer, som ju utformerats för speciellt skogsarbetarna, och de förut anförda, skola vi finna att registerkommittéernas uppgifter i stort sett äro ensartade inom alla produktionsgrenar. Registret är således ett organ för allsidig kontroll upprätthållen och utövad av arbetarna oberoende av vilken funktion de fylla i produktionsprocessen.

Den viktigaste funktionen inom registerkommittén är *registerförarens*. Det är därför synnerligen viktigt att till denna post utse den mest intresserade och kunnige medlemmen. Därmed är inte sagt, att icke även de övriga inom registerkommittén måste sköta sina åligganden med punktlighet och omsorg — den saken torde vara klar — men även om dessa förstå sin uppgift rätt och känna sitt medansvar i den gemensamma verksamheten, beror det på registerföraren om det arbete som nedlägges skall leda till åsyftat resultat. Med hänsyn till det industriella samarbetet och nödvändigheten av intim förbindelse med i första hand Skogsarbetarefederationen, är det nödvändigt att registerföraren utses för ett år i taget. Men det bör icke råda något tvivel om, att därest registerföraren underlåter att nöjaktigt sköta sitt uppdrag, omedelbart föranstalta om nyval. Om så blir nödvändigt bör givetvis den nye registerförarens adress fortast möjligt meddelas federationens V. U.

Registerförarens uppgifter äro:

att omedelbart sedan han blivit vald meddela federationens V. U. registerkommitténs adress samt därifrån rekvirera nödig registermateriel, vilken av federationen tillhandahålles till självkostnadspris;

att genom statistikförarna upprätthålla ständig förbindelse med de olika arbetargrupperna samt tillse, att nödigt antal statistikförare finnes och att de fullfölja sina uppgifter:

att ombesörja registerkommitténs korrespondens;

att före den femtonde i varje månad insamla och till federationen vidarebefordra statistikförarens rapporter, sedan dessa införts i den för L. S. arkiv avsedda matrikeln;

att samtidigt därmed till federationen inrapportera allt, som kan gagna det industriella samarbetet;

att infordra uppgifter om behovet av arbetskraft och antal arbetslösa inom registerområdet;

att anvisa arbete för arbetssökande, under iakttagande av att det sker fullt opartiskt och efter rättvisa principer.

Vi vilja ännu en gång understryka nödvändigheten av, att organisationen vid tillsättandet av registerkommitté utser den ”rätte mannen” till registerförare. Detta emedan en slarvig och ansvarslös medlem på denna krävande post mera skadar än gagnar registerverksamheten. Det gäller ju framför allt att såväl organiserade som oorganiserade hysa tilltro och förståelse för registrets innebörd. Kan man ej organisera registerverksamheten så, att den genom de uppenbara fördelar den medför, vinner arbetarnas förtroende helt och odelat, är ingenting vunnet.

Det är icke alltid möjligt att i den praktiska verksamheten omedelbart övergå från den gamla ”ordningen” till konsekvent och allsidig registerkontroll. Skogsfolkets medfödda skepsis måste övervinnas: de måste få tillfälle att övervinna sin misstro och lära sig inse fördelarna i det nya, som bjudes dem. Särskilt gäller detta de platser, där en stor del av befolkningen icke är ansluten till organisationen. En intensiv propaganda måste under alla förhållanden igångsättas för att göra så många som möjligt medvetna om den nya verksamhetens syfte. I regel torde det vara lämpligt, att som förhandsåtgärd till registrets införande organisera *arbetsförmedling* genom registret. Denna gren av registerverksamheten är lättast ordnad, men det gäller även här att icke endast göra organisationens beslut om arbetsförmedlings införande känt för alla inom kontrollområdet bosatta arbetare, utan man måste även i görligaste mån klargöra, *vad man syftar att uppnå* med denna verksamhet. Först sedan detta är gjort kan man ha rätt att fordra, att organisationens åtgärder respekteras och i de fall någon avsiktligt söker kringgå desamma låta honom få känna konsekvenserna av att bryta organisationens beslut. Vi skola närmare i det följande belysa vilket gagn organisationens kontroll över intagandet av arbetskraft i många avseenden medför. Här vilja vi endast fästa uppmärksamheten på, att det i regel är bäst att börja med de deluppgifter av registerverksamheten, som ha förutsättning att kunna lösas tillfredsställande, för att sedan ta itu med de mera komplicerade eller med registret i sin helhet.

Detsamma gäller också beträffande arbetet med uppsamlandet av statistikmateriel. Detta bör vara möjligt att ordna inom varje L. S. Här beror det i stor utsträckning på medlemmarnas vilja att åstadkomma något, som kan gagna den organisation de tillhöra. Det är

kanske ofta beroende på att man svävar i okunnighet om den betydelse statistikföreningen har, som åstadkommer att icke detta arbete bedrivs inom alla våra L. S.

Löne- och arbetsstatistikens betydelse.

Det är klart att om registret skall utgöra en allsidig arbetarkontroll såväl på de olika arbetsplatserna, som för produktionsgrenarna i sin helhet, är arbetet med insamlandet av statistikmateriel den icke minst viktiga deluppgiften. De resultat som åstadkommas genom detta arbete äro oerhört betydelsefulla för vår kamp i nuet, och på samma gång utgöra den ovärderliga fostrande faktorn för vår samhällsomdanande verksamhet. Statistiken, vilken ju vilar på faktiska uppgifter, avser att ge oss en reell inblick, en elementär undervisning, i produktions omfattning, kostnaderna för bearbetning från råvara till färdig produkt, produktionsprocessens förlopp o. dyl. Det är beklagligt, men dock ett faktum, att just denna viktiga del av registerverksamheten försummas av flertalet syndikalistiska skogsarbetareorganisationer. Och dock bör detta arbete kunna bedrivas överallt där en organisation kommit till stånd.

Speciellt har statistiken sin stora betydelse, då det gäller att planlägga kampen för de dagskrav, man anser sig kunna genomföra. Det för varje år sammanställda statistikhälfte, som årligen utges av Trävaruindustridepartementet inom S. A. C. utgör en förträfflig bild av de resultat organisationerna på de olika arbetsplatserna lyckats uppnå. Det är så att säga en mätare av de enskilda organisationernas slagkraft och studiet härav i förening med vår press utvisar såväl kampens förlopp som dess resultat. Vi kunna lika litet undvara vår press i vår revolutionära verksamhet. Vi måste alltså med noggrannhet och omsorg bidra till, att statistiken blir den fullständigaste möjliga och hur detta skall försiggå skola vi nu söka klarlägga.

Oberoende av om den L. S., som beslutat införa register, ansett sig ha den nödiga organisatoriska styrkan för att genomföra önskad löneförbättringar, bör den utsedda registerkommittén tillsätta nödigt antal statistikförare. Organisationen måste således noga överväga de egna förutsättningarna, innan den beslutar i hur stor utsträckning registerverksamheten skall bedrivas. Att enbart ombesörja insamlandet av statistikmateriel bör dock, som redan sagts, icke erbjuda större svårigheter än att de kunna övervinnas. Viljan drar halva lasset, heter det i ett gammalt ordspråk, som mycket väl kan tillämpas i detta fall. De utsedda statistikförarna, böra ur praktisk

synpunkt stå i ständig förbindelse med den arbetargrupp de representera, och därför torde det vara lämpligt att en sådan utses inom varje arbetslag eller varje kojlag. Det är dock bättre att en intresserad medlem utses för två eller flera arbetslag, än att man överlämnar uppdraget till flera, som genom bristande förståelse eller intresse icke kunna fylla sin uppgift.

Statistikförarens uppgift är:

att övervaka att i samband med registerarbetet fattade beslut om arbetspriser, arbetsförhållanden och dylikt ej överträdas;

att till registerkommittén inrapportera allt, som fordrar dennas eller L. S. ingripande;

att till registerföraren anmäla arbetstillfällen och arbetslöshet;

att uppsamla statistik över arbetstid-, -förtjänst och andra förhållanden och på därför avsedda blanketter, före den femtonde i varje månad, avlämna möjligast fullständiga rapport till registerföraren.

Statistikförarens arbete är betydligt lättare att utföra, om han som regel inhämtar sina uppgifter på bestämda tider, exempelvis varje fredag, än om arbetet uppskjutes till dagarna före när rapporten skall avlämnas till registerföraren. Ordning och planmässighet i detalj bör eftersträvas, ty det är ju främst ordning och reda vi skola söka åstadkomma.

Avverkningsarbetet i skogarna utföres nästan uteslutande på ackord. Detta i samband med den hänsynslösa nedpressning av lönerna, som vidtagits upprepade gånger under de senare åren, har haft till följd att arbetsintensiteten undan för undan höjts. Och när man icke kunnat uppnå en något så när skaplig dagsinkomst genom att pressa sig till det yttersta, har man förlängt arbetstiden upp till tolv à fjorton timmar i en del fall. Särskilt gäller detta körarna, som numera ofta köra tre vändor, där väglängden är bestämd till två sådana. Om statistiken skall bli tillförlitlig bör alltså statistikföraren vara ytterst noggrann när det gäller inhämta uppgifter om arbetstiden per dag och vecka. Erfarenheten har gett bevis på, att där det finns körare av "den gamla stammen", är det ej nog med att inhämta uppgifterna: *man måste även kontrollera dem*. Och den saken bör ju ej stöta på några svårigheter. Man får heller icke i alla fall anse den av många körare lämnade uppgiften på nerforslad virkesmängd för kontant. Många, som sakna förståelse för de sanningenliga uppgifternas betydelse för vår statistik, ha benägenhet att

överdriva, och skrytsamt framhålla sin arbetsförmåga. Vid varje tumning kan dock detta lätt kontrolleras, genom att tillfråga virkesmästarna. Denna kontroll blir naturligtvis helt obehövligen, där organisationen, i enlighet med de anvisningar vi i det följande skola meddela, har träffat åtgärder för kontroll av virkesinmätningen. Vad det däremot gäller arbetstidens längd, bör det vara en livssak för varje organiserad skogsarbetare, att verka för en maximitid på åtta timmar. Härigenom har man möjlighet att bereda så många som möjligt sysselsättning samtidigt som behovet av ökade löner gör sig kraftigare gällande för alla arbetare oavsett deras individuella prestationsförmåga.

Det sålunda organiserade och med punktlighet och omsorg utförda arbetet vid insamlandet av statistikmateriel, vilket sedan bearbetas av Skogsarbetarefederationen samt införes i det statistikhäfte, som årligen utarbetas och hålles tillgängligt av Trävaruindustridepartementet inom S. A. C., är av ovärderlig betydelse för vår fostran och vår kamp. Den inte endast ger oss möjlighet att kontrollera lönernas relation till levnadsomkostnaderna och att kontrollera arbetstid och -intensitet; den lär oss så småningom — i den mån statistikföreningen utökas och förbättras — att fastställa varans verkliga värde och industrins produktionsförmåga, vilket är oundgängligen nödvändigt för den uppgift vi slutligen ha oss förelagda.

Arbetsförmedlingen.

Vilken betydelse registrets organisatoriska kontroll över förmedlingen av arbetskraften har för speciellt skogsarbetarna, kan helt enkelt inte överskattas. "Arbetarnas egen förmedling av arbetskraften är själva inkörporten till deras herravälde på arbetsplatsen", säger författaren till "Registret i praktiken"; och om detta gäller i största allmänhet bör det stå klart för envar vilken betydelsefull uppgift arbetsförmedlingen fyller i kampen mot skogsbolagen. Dessa ha ju genom ett vidrigt kontraktssystem förmått organisera ett effektivt försvar mot arbetarnas samlade kamp. Och det är just detta system arbetarnas registerverksamhet skall sätta ur funktion. När registrets arbetsförmedling blir den mellanstation, som körarna måste besöka innan de underteckna kontrakten på bolagskontoret, har redan kontraktssystemet tillfogats en bräcka. Då står den ene köraren skyddad för konkurrensrisk från sina kamrater. Äro arbetena prisatta, vet han, att han icke behöver åtaga sig arbetet under detta pris, emedan någon annan anser sig kunna utföra det för lägre lön. Om

organisationen saknat de nödiga, organisatoriska förutsättningarna för prissättning och därmed sammanhängande kamp för genomdrivandet av de priser som åsatts, och endast beslutat utöva kontroll över anställandet av arbetskraften, har likväl köraren obestridliga fördelar härav. Sedan han genom registerföraren fått uppgift på det arbete, som står till förfogande, och arbetsköparen vägrar honom den lön, som köraren anser skälig, bör han lämna uppgift härom till registerföraren, som tillser att ingen får åtaga sig arbetet till andra villkor, än dem den först sökande begärt, utan medgivande.

Registerkommittén kan således vid sidan om arbetet med upptagandet av statistik organisera kontroll över intagningen av arbetskraft till de arbeten, som ligga under L. S. kontrollområde utan föregående prissättning. Enbart vanan att i alla angelägenheter vända sig till organisationen, bidrager i oanad grad till att befästa medlemmarnas medvetande om organisationens oumbärlighet. Den inbördes förståelsen, solidaritetens psykologiska grundval, fördjupas och stärkes. Kontraktssystemet upphör att skapa inbördes konkurrens. Arbetsköparens grepp över arbetarna mister en av sina betydelsefullaste hållpunkter, medan arbetarnas organisatoriska makt stärkes.

Samma gyllene regel beträffande ordning och reda, som bör känneteckna statistikföreningen, gäller även registrets arbetsförmedling. Framför allt gäller det att vara strängt opartisk i denna senare verksamhet. Under nu givna förhållanden, då majoriteten av skogsarbetare ännu står utanför organisationerna, är den rätt bedrivna arbetsförmedlingen även ett agitatoriskt verkande medel. Ty det är givet att all nödig arbetskraft, såväl organiserad som oorganiserad, skall förmedlas av organisationen. Även de oorganiserade få således vänja sig vid att vända sig till organisationen, för att erhålla arbete. Så snart organisationen beslutat införa arbetsförmedling, bör därför en intensiv upplysningsverksamhet bedrivas bland de oorganiserade rörande syftet med densamma. Och det bör ligga i varje medlems intresse att tillse, att ingen ostraffat kringgår denna kontroll.

Vad det speciellt gäller förmedling av huggare till de sålunda under registrets kontroll antagna körskiftena, är detta givetvis lättare då ju körarna skola anställa dessa. I de allra flesta fall bruka emellertid körarna välja huggare av den anledningen, att icke alla huggare har förmåga eller vilja att aptera timret på det sätt, som ger största utbytet åt köraren. Dessutom varierar huggarnas förmåga att "ställa timret", d. v. s. fälla träden i den riktning, som gör dem lättats åtkomliga för köraren. Detta är en olägenhet, som försvårar registerförarens arbete med en opartisk arbetsförmedling. Är arbets-

tillgången knapp kan det, om registerföraren efterkommer körarens önskan beträffande huggare, utgöra upptakten till tvistigheter och slitningar mellan de "gynnade" och de som anse sig förbigångna, varför största möjliga enhetlighet i arbetets utförande bör eftersträvas av organisationens medlemmar. I regel bör gällande apteringsinstruktion efterföljas, därest man inte genom en eller annan åtgärd anser sig kunna genomdriva en förbättring av lönerna. Detta är dock ett medel för strid på arbetsplatsen och bör givetvis icke tillgripas individuellt och förutsättningslöst. Det bör bli en samlad organisatorisk åtgärd, noga genomtänkt och planlagd av huggare och körare i samråd.

Där icke arbetena prissatts är det synnerligen viktigt, att körare och huggare tillsammans dryfta prisfrågan för det arbete man ämnar åtaga sig. Orsaken till tvister om huggarpriset beror så gott som alltid på att körarna icke träffa överenskommelse med huggarna innan kontrakten undertecknas. Detta är ett hinder för intressegemenskapen mellan dessa två parter och har många gånger satt dem i harnesk mot varandra. Samarbetet mellan huggare och körare måste grundas på ömsesidig förståelse, och detta uppnås om de tillsammans dryfta villkoren för det gemensamma arbetet.

Det är helt naturligt att det ligger i bolagstjänstemännens intresse, att motarbeta syftet med och strävandena till den kontroll, som arbetarna utöva genom arbetsförmedlingen. De förstå att den oinskränkta makt de haft över arbetarna håller på att glida dem ur händerna. De kunna icke längre utestänga de kamrater, som genom aktivt deltagande i organisationsarbetet gjort sig hatade av arbetsköparen. Och vad detta betyder för organisationens stabilitet förstå vi alla.

Arbetsförmedlingen är en av de organisatoriska förhandsåtgärder, som underlätta införandet av register på de arbetsplatser, som ligga under organisationens kontrollområde. För att exemplifiera de fördelar, arbetsförmedlingen medför, återge vi här det huvudsakliga innehållet i en rapport från en skogsarbetare-L. S., som gett sig i kast med uppgiften, och redan i "första omgången" lyckats ganska bra.

Efter att i rapporten ha redogjort för syftet med den arbetsförmedling, ifrågavarande L. S. beslutat införa, nämligen att "förmedla arbete för ortens befolkning i första hand, under vinterns huggningar", samt klargjort, att sedan samtliga arbetare, som vistas eller arbeta på orten, beretts arbete, skulle även utom orten boende, i mån av arbetstillgång beredas arbete i tur och ordning som anmälningar inkommo, följer avskrift av stadgarna som lyda:

"1. Emedan arbetsförmedlingen endast avser en viss säsong, äger arbetare inom orten rätt att anmäla sig till förmedlingen trots att de stå i tillfälligt arbete.

2. Vid anmälan bör om möjligt varje huggare uppgiva önskad körare eller arbetsplats, vilket får stå som grund för placeringen.

3. Inom orten boende körare äger rätt att i samråd med registerkommittén överenskomma om anställandet av från orten önskad huggare.

4. Inom och utom orten boende körare äga rätt att utnyttja den arbetskraft, som finnes inom deras familj; dock bör detta anmälas till registerföraren.

5. Skubbare upptagas ej på listan eller förmedlas i arbete förrän de klarat sitt mellanhavande med respektive organisationer."

Efter stadgarna följer en redogörelse över drivningens igångsättande och omfattning, varur vi må teckna oss till minnes, att drivningen bedrevs i en omfattning över det normala.

Resultaten av verksamheten framgå av följande sammandrag:

Arbetsköpare:	Antal arbetare org. i		
	S. A. C.	L. O.	Oorg.
Korsnäs A.-B.	13	1	24
Trävaru-A.-B. Dalarna	80	46	24
Kopparberg-Hofors a.-b.	29	3	8
Summa placerade	228.		

Vi låta rapportskrivarens utlåtande stå som kommentar till resultatet.

"Att vi skulle lyckas fullt och helt med vårt beslut, ingick ej i våra förhoppningar, men att vi lyckats över förväntan kan med allas mening sägas. Det är kanhända ett 30-tal, som gått oss förbi, och största orsaken härtil kan tillskrivas en del avverkningsplatsers avlägsna läge. Registerkommittén har ej kunnat träffa dem alla, och offerviljan har varit svag ute på de olika arbetsplatserna", säger han och fortsätter:

"Vad vi vunnit är i första hand, att vi presenterat oss utåt; att vi bevisat att det verkligen finnes en L. S. på platsen. För det andra ha vi lyckats bereda en hel del utstötta kamrater tillfälle, att för en kort period utbyta sin arbetskraft mot ett nödortfött dagligt bröd. Till sist har genom vårt beslut (om införande av arbetsförmedling) en hel del nya medlemmar tillförts vår organisation, och en del skubbare ha även klarat sina mellanhavanden med organisationen".

"Vi ha visserligen haft en del sammandrabbningar med dem, som föra bolagens talan", slutar vår kamrat sin rapport, "men från körnarna ha vi fått skörda många lovord för vårt ingripande".

Denna rapport över en skogsarbetarorganisationens första försök att införa arbetsförmedling understryker till fullo de synpunkter vi i det föregående framfört. Nyttan av en sådan kontroll är obestridlig och vi vilja särskilt påpeka det agitatoriska gagn, verksamheten medfört enligt rapporten. Vi vilja även fästa uppmärksamheten på, att det även är möjligt tillgodose såväl huggares som körarens önskemål beträffande valet av resp. körare och huggare, men att detta förutsätter åtminstone normal tillgång på arbete. Att detta är möjligt bör emellertid icke avhålla oss från att eftersträva den enhetlighet i arbetets utförande m. m., som ger oss möjlighet att fullt opartiskt förmedla arbetskraften.

Det åligger *registerföraren*, att verkställa förmedlingen av arbetskraft bland annat och det material, som härför är nödvändigt tillhandahålles av Trävaruindustriarbetaredepartementet till självkostnadspris.

Registret som medel till löneförhöjning.

Då organisationen anser sig besitta nödig organisatorisk styrka bör registerkommittén omedelbart gå in för prissättning av de planerade avverkningsarbetena. Detta arbete bör icke registerkommittén uppskjuta till tiden för kontrakteringarna, utan redan när stämplingsarbetena pågå skall prissättningarna vara i verksamhet. Till detta arbete böra de härför lämpliga medlemmarna inom organisationen utses. Där så är möjligt skall prissättningskommitténs sammansättning vara sådan, att den representerar såväl huggare som körare, och om registerkommittén icke inom sig kan utse lämpliga prissättare måste dessa väljas bland övriga av organisationens medlemmar. Denna kommittés uppgift är förenad med stort ansvar, ty det är att märka, att *prissättningen måste baseras på organisationens förmåga att genomdriva de krav, som sålunda uppställts*. Prissättningen utgör således en förberedande åtgärd till kamp för högre löner eller förbättring av arbetsvillkoren i övrigt. Det blir sedan organisationens sak att genomföra dessa krav med därtill lämpliga åtgärder. Vi skola i det följande närmare behandla de uppgifter, som kunna vara lämpliga och nödiga att vidtaga för den eller de organisationer, som beslutat genomkämpa en eller annan förbättring, men vi vilja redan nu påpeka att prissättningskommitténs ansvar inför uppgiften och förmåga att

grundna sitt arbete på givna förutsättningar har en avgörande betydelse för genomdrivandet av de uppställda kraven.

Framför allt gäller det att icke hugga till på måfå. Allt tillgängligt materiel, såsom kontrakt från föregående säsonger, apteringsinstruktioner, tumsedlar, som visa förtjänstresultatet av arbetet bedrivet efter apteringsinstruktionerna, stämplingslängder, uppgift om väglängd och bolagets beteckning av svårighetsgrad för de olika skiftena bör anskaffas. Dessutom skall organisationen besluta om såväl *en minimidaglön, som icke får understigas, som en högsta daglön, som icke får överskridas*. Utrustad med detta materiel plus den egna förmågan att kunna fastställa vilka priser som äro nödvändiga på varje särskilt körskifte om denna minimilön skall kunna uppnås med normal arbetstakt och under normal arbetstid (åtta timmar) kan kommittén börja sitt arbete med prissättningen. Varje körskifte genomgås, stämplingslängden och bolagets uppgift om svårighetsgrad och väglängd studeras, föregående års priser på jämförligt arbete antecknas, och så fastställs arbetspriserna, varvid huggarlönen fastställles särskilt. Detta för att eliminera orsakerna till tvistigheter mellan huggare och körare. Skiftets nummer och de priser, som åsatts antecknas för att sedan införas i registerkommitténs liggare över prissatta arbeten. Så fortsättes arbetet tills de planerade drivningarna äro genomgångna och arbetspriserna för alla arbetssektionerna fastställts. I samband med prissättningen bör även befintliga kojor undersökas och man bör noga anteckna såväl utrymme som beskaffenhet och deras läge i förhållande till arbetsplatserna. Detta i syfte att tillse, att bolaget i detta hänseende åtminstone ställer sig gällande lag till efterrättelse. Basvägarnas längd och beskaffenhet skola även undersökas, emedan dessa ju måste medtagas i de beräkningar, som skola ligga till grund för fastställandet av körarlönerna.

Men det gäller inte endast att på detta sätt uppställa de krav man anser genomförbara. Även om organisationen tillfullo lyckas tvinga arbetsköparen att godkänna priser och arbetsvillkor, är det nödvändigt att som motåtgärd till arbetsköparens benägenhet att bryta udden av en för honom ofördelaktig överenskommelse *även gå in för organiserandet av en effektiv inmättningskontroll*.

Det torde knappast finnas någon produktionsgren, där arbetsköparens möjligheter att bestjäla arbetarna på frukten av deras slit äro så talrika och så noggrant utnyttjade, som inom skogsindustrin. Naturligtvis beror detta på arbetarnas uraktlåtenhet att kontrollera hur arbetsköparen fyller de små förpliktelser, han kontraktssenligt för-

bundit sig till. Därför har godtycket också i skogarna antagit de mest upprörande former: Kontraktens drakoniska bötesbestämmelser utkräves utan nåd och förbarmande av de fattiga körarna, medan man systematiskt söker undkomma de förpliktelser man utlovat. Detta gäller inte endast utbetalandet av arbetarnas intjänta löner, vilket sker upprörande godtyckligt och kräver organisationernas ingripande om rättelse någonsin skall uppnås, utan även storleken av ersättningen för det utförda arbetet justeras av arbetsköparen på det sätt han finner för gott. Möjligheten till sådana skumraskmanipulationer är ju även tillfinnandes så länge arbetsköparen har monopol på inmätningen av det nedforslade virket, samt dessutom kan förändra apteringsinstruktionen så, att det averkas just sådana längder och tumtal, som gör arbetslönen minst. Men hur beröva arbetsköparen dessa möjligheter? Kan arbetarna genom sina organisationer, genom sin registerkontroll skapa full trygghet för att de priser man lyckas genomdriva verkligen utbetalas av arbetsköparen?

Vi våga svara ja även på den frågan. Och vi skola även söka lämna de anvisningar, som i allmänhet ge svar på hur denna kontroll bör ordnas.

Kontroll över inmätningen.

Vad det gäller inmätningen, vilken ju i de allra flesta fall utföres av bolagens egna tjänstemän, är det nödvändigt utöva noggrann kontroll över hur den utföres. Detta organiseras lättast så, att de arbetare, som enligt de bestämmelser, som gälla på de flesta platser, skola närvara vid inmätningen för märkning och dylikt, åtfölja tummarna och ge noga akt på hur dessa värdera de olika stockarna. Om mätningen utföres klandervärt skall man naturligtvis göra anmärkning härom och fordra, att de stockar som uppmätts felaktigt skola kontrollmätas. Men dessutom bör organisationen även ha utsett en s. k. "prickare", som antecknar ropen på samma sätt som bolagsprickaren. Inmättningsresultatet för varje körare bör jämföras av båda prickarna, och om deras anteckningar äro likalydande skall bolagsprickaren skriftligen erkänna de av arbetareparten förda anteckningarnas riktighet. På detta sätt berövas bolaget all möjlighet att under eller efter inmätningen justera siffrorna till sin förmån som hittills skett. Arbetarnas anteckningar böra noga förvaras, dels för att kontrollera slutlikvidens riktighet och dels för att tjäna som ledning för kommande års prissättningar.

Om bolagen däremot vidtaga förändringar i apteringsinstruktionen, bör prissättningskommittén omedelbart sammanträda för att under-

söka vilken inverkan förändringen har på de gällande priserna. Om det kan fastslås att en eller annan försämring i löne- eller arbetsvillkor blir följden av de nya föreskrifterna bör detta fortast möjligt rapporteras till organisationen, som då har att framtinga en motsvarande förändring av priserna. Det gäller alltså att snabbt möta sådana angrepp från arbetsköparen och i varje särskilt fall tillgripa de nödvändiga åtgärder för att hävda den egna rätten. De flesta kontrakten innehålla ju även den bestämmelsen, att arbetarna ha rätt att kräva gottgörelse för det merarbete eller den förtjänstminskning arbetsköparens ändrade bestämmelser medföra; och fast det alltid är förenat med svårigheter att få arbetsköparen villig att erkänna även de små rättigheter, som arbetarna tillerkänts i kontrakten, bör man icke tveka att slå till och det på ett sätt, som förtager arbetsköparen lusten till sådana manipulationer.

Särskilt betydelsefulla äro dessa kontrollåtgärder från organisationernas sida i de fall då arbetsköparen är den öppet anfallande parten: d. v. s. då lönesänkningar krävs av denne, men organisationen lyckats tillbakaslå angreppet. Visserligen har man då kanske de förut gällande priserna sig tillerkända på papperet. Men det är ingen garanti för att de verkligen inbringa samma förtjänster som föregående år. Om organisationen uraktlåter att utöva kontroll häröver, kommer säkert arbetsköparen att genomföra den önskade reduktionen med andra medel. Detta kan dock förhindras genom de kontrollåtgärder vi nyss nämnt.

Samarbetets betydelse och förutsättningar.

I det uttalande vi förut återgett rörande de grundläggande riktlinjer, efter vilka registerverksamheten bedrives, framhålls även nödvändigheten av ett intimt samarbete såväl mellan befintliga organisationer, med medlemmar inom samma verksamhetsgren som för industrin i sin helhet. Och om detta gäller i allmänhet är det inte alls överdrivet om vi påstå, att det för skogsindustrins arbetare framstår som en tvingande nödvändighet, en livsbetingelse för den kamp, som otvivelaktigt förestår. Delvis ha vi även i det föregående berört den del av samarbetet, som består i noggrann och punktlig rapportering till centralhärden för samarbetet mellan de syndikalistiska organisationerna inom skogsindustrin, Skogsarbetarefederationen, men därmed ha vi långt ifrån uttömmande behandlat denna viktiga del av registerverksamheten. Samarbetet, vi upprepa det, är en ovillkorlig förutsättning för segerrik kamp mot bolagsväldet under nu givna förhål-

landen, samtidigt som det är medlet mot det gruppintresse, som gärna vill göra sig gällande; det är således främjande för klass-solidariteten och fostrar samt förbereder till det samarbete, som skall råda mellan de olika producentgrupperna i framtidens frihetliga socialistiska samhälle.

Aldrig framträder behovet av samarbete mellan i första hand organisationerna inom samma produktionsgren tydligare än när strid utbryter. Den tiden är förbi, när arbetarna framgångsrikt kunde göra sina krav gällande oberoende av sina kamrater utanför organisationens verksamhetsområde. Ett fåtal jättelika företagsammanslutningar, med vidsträckta domäner litet varstans i vårt s. k. fosterland, ha efterträtt de forna småskuttarna, som lågo i inbördas konkurrens om avsättningsområden, råvarukällor och arbetskraft. Denna omorganisation av bolagsväldet i förening med ett intimt samarbete mellan utländska företagare inom samma industri, har gett motståndaren, arbetsköparen, en förut oanad makt. Utbryter strid vid ett av hans många avverkningsområden kan han, därest arbetarna icke förhindra det, överflytta verksamheten till ett annat område, där arbetarna kanske utföra det utan knot. Den rådande arbetslösheten och massan av oorganiserade skogsarbetare har även gett arbetsköparen trumf på hand. Många gånger tvekar en liten organisation i valet mellan sänkta löner och underkastelse å ena sidan och kamp för bättre villkor å den andra, emedan massan av oorganiserade står som ett hot om utestängning från arbetsplatsen. Och så väljer man underkastelse...

Syndikaten, en praktisk form för samarbete.

De i S. A. C. organiserade skogsarbetarna ha länge varit på det klara med det nödvändiga i ett organisatoriskt samarbete mellan de L. S., som geografiskt sett ha nära beröring med varandra. På en del platser har man även under de senare åren sökt fylla detta behov genom att sammansluta närliggande L. S., vilkas medlemmar huvudsakligen äro sysselsatta inom skogsindustrin, i syndikat, vilket utan tvivel har medfört en mängd praktiska fördelar för vederbörande organisationer och i väsentlig grad ökat deras slagkraft. En del betydande segrar har även hemförts, till stor del beroende på detta samarbete, och trots det att en del missgrepp icke kunnat undvikas, kunna vi fastslå redan nu att den rätta vägen är beträdd. De olägenheter, som tack vare de säregna förhållandena i skogarna, främst då de långa avstånden mellan byarna, hittills verkat hindrande

för ett fast samarbete, har med syndikatsammanslutningarna nära nog fullständigt eliminerats. Det är en mot tidsläget svarande utveckling detta utbyggande av organisationerna efter industriella linjer och som sådant står det i överensstämmelse med syndikalismens idé i organisations-tekniskt hänseende. Det ger de små organisationerna möjlighet att snabbt vidga sin kampfront vid behov och därmed mångdubblas slagkraften. Kampen för bättre levnadsförhållanden upphör att bli det hasardspel, där slumpen avgör seger eller nederlag. Samarbetet mellan och inom de olika syndikaten medger möjlighet att planlägga och planmässigt genomföra den eller de åtgärder, som vid varje särskilt tillfälle äro de lämpliga att tillgripa.

Men, invänder någon, därigenom förlora de enskilda L. S. sin självbestämmanderätt. L. S.-mötet upphör att vara beslutande instans i viktiga frågor. Då skogsarbetersyndikaten sammansättas av ett flertal L. S. blir ju syndikatmötet beslutande instans. Om då dessa möten bli besökta endast av ett fåtal medlemmar från de syndikatanslutna L. S., är det fara för att det utvecklar sig till ett representantskapsvälde: det blir reformistiskt.

Den faran finns, det erkänna vi villigt, men i så fall att detta inträffar *har man missförstått syndikatens uppgifter*. Den självbestämmanderätt de syndikalistiska organisationsenheterna förfoga över innebär icke att de befriats från de solidaritetsförpliktelser, som betingas av kampen. Det är icke längre möjligt, vi ha sagt det förut, för en enskild organisation, att i "splendid isolation" ta upp kampen och besegra den mångdubbelt starkare fienden. Den obrottsliga klass-solidariteten är syndikalismens pulsåder. Skär av denna — och organisationen skall upphöra att leva. Det gemensamma intresset är syndikalismens ryggrad, kring vilken arbetarnas olika organisationer, oberoende av den funktion de fylla i samhällets tjänst, samordnas till en harmoniskt helgjuten organism. Endast på detta sätt kunna dagskraven genomföras och samhällsomdaningen fullbordas.

Men vi återgå till syndikaten, och för att bereda envar tillfälle att sätta sig in i hur dessa arbeta, skola vi lämna ett exempel:

Den lyckligt genomförda kamp mot skogsbolagens lönereduceringsattack, som de syndikalistiskt organiserade skogsarbetarna i västra Medelpad kunde notera vintern 1931—32, hade säkerligen icke fått samma snabba och tillfredsställande lösning om icke samarbetet mellan de berörda organisationerna säkrats genom syndikatsammanslutning. Läget kunde knappast betecknas som gynnsamt: arbetsköparnas lönereduceringsattack igångsattes på bredaste tänkbara front. Krisen och de sänkta lönerna, som lindring av depressionens tryck

var den motivering, under vilken utsugarna gingo till anfall mot arbetarnas levnadsstandard, understödda av den reformistiska L. O:s och de därunder sorterande fackförbundens ledningar samt den socialdemokratiska pressen. Med L. O:s bistånd hade redan lönesänkningar genomdrivits, mot arbetarnas tydligt uttalade vilja, för en del förbund; bl. a. hade de i "Sågverks" organiserade skogsarbetarna i Värmland och Bergslagen fått finna sig i att offra en del av de förut urusla lönerna, för att trygga företagarnas vinstmöjligheter, innan de förstnämnda skogsarbetarna beslöto slå tillbaka det hänsynslösa angrepp, som riktades mot dem.

Förarbetet bestod i att de lokala organisationerna, med stöd av tillgängligt materiel från föregående avverkningsssäsong, satte upp prislister i vilka priserna fastställdes till de förut gällande och avsågo att ligga till grund för lokala uppgörelser. Emedan de syndikalistiska organisationerna lyckats inleda samarbete med en del avdelningar tillhörande det reformistiska Skogs- och flottningsarbetareförbundet, hade en gemensam kommitté för samtliga deltagande organisationer utsetts, varigenom samarbetet organiserades. De lokala prissättningskommittéernas arbete granskades av denna kommitté för att utröna, att inga misstag beträffande prissättningen och sedermera uppgörelsen gjordes. De oorganiserade upplystes om organisationernas beslutade åtgärder, vilket hade till följd att de ställde sig dessa beslut till efterrättelse. Nu trädde man i förbindelse med vederbörande representanter för arbetsköparen, den då mäktiga, Kreugerkontrollerade, Svenska cellulosakoncernen.

Samarbetskommitténs begäran om underhandling avlogs emellertid av vederbörande bolagsombud; man ville underhandla enskilt med varje körare. Då detta icke kunde inverka på de stridandes hållning till de krav man uppställt: det hade beslutats, att ingen uppgörelse kunde anses uppnådd förrän samtliga i striden indragna arbetares krav erkänts av arbetsköparen, ansåg samarbetskommittén sig kunna gå med på bolagsombudens begäran om underhandling med varje särskild körare.

På utsatt tid, kl. 9 f. m., stridens andra dag voro samtliga körare samlade vid bolagskontoret. Nu började ett tröttande och fullständigt resultatlöst arbete för bolagsrepresentanten. Ständigt matades nya körare in av samarbetskommittén. Alla ansträngningar och hotelser från arbetsköparembudet kunde ej förmå en enda att frångå de uppställda kraven. Klockan ett på natten avbröts förhandlingarna, sedan de pågått utan avbrott i sexton timmar, för att fortsättas kl. 9 följande dag. Då insåg emellertid bolagsrepresentanten det

hopplösa i att rubba arbetarnas sammanhållning och gick undantagslöst med på kraven. Segern var fullständig. Omkring 1,000 skogsarbetare, som vågat ta sin sak i egna händer, hade segrat i den kamp som tvang den "mäktiga" L. O. till underkastelse...

Detta ger oss en bild av hur samarbetet inom syndikaten bör fungera. De enskilda L. S. inom syndikaten förlora intet av sin självbestämmanderätt; de få endast underordna sig det gemensamma intresset i kampen mot den gemensamma fienden. Tvärtom vinner man den fördelen, att den lokala organisation man tillhör, när den tvingas ut i strid för ordnade förhållanden eller för högre löner, effektivt kan möta arbetsköparens strävan, att överflytta arbetet till andra områden, med motstånd. Syndikatbildningarna äro en värdefull tillgång, emedan de möjliggöra ett snabbt utvidgande av den ursprungliga stridsfronten i första hand inom det egna verksamhetsområdet och vidare till övriga delar av industrin. Vi skola med ett exempel belysa detta påstående:

Någon tid efter det ovan relaterade uppgörelse träffades, beslöt By L. S., vilken är ansluten till Medelpads västra Skogsarbetaresyndikat, att söka genomdriva ökning av aekordspriserna för samtliga arbetare anställda vid Enhörnings trävaruaktiebolags drivningar inom By L. S. verksamhetsområde. I enlighet med sin uppgift ställde sig syndikatet stödande bakom By L. S., och efter en dags arbetsnedläggelse tillerkändes samtliga körare 10 proc. ökning av de dittills gällande priserna samt dessutom bidrag till underhåll av basvägarna, varför det resultat som uppnåddes för många körare var liktydigt med 20 à 30 proc. ökning. Uppgörelsen fick retroaktiv verkan, varigenom såväl det redan utförda som det återstående arbetet inbegreps i löneförbättringen. Cirka 90 arbetare eller samtliga vid drivningen sysselsatta deltog i arbetsnedläggelsen, den övervägande delen oorganiserade. Utan syndikatets stöd hade säkert utgången varit mera oviss — om man ens, med hänsyn till det ringa antalet organiserade, vågat gå ut i strid. Nu blev emellertid segern fullständig: arbetarnas krav genomfördes till alla delar.

Men det är inte endast i västra Medelpad, som de syndikalistiskt organiserade skogsarbetarna praktiserat syndikatsammanslutning för uppnående av ökad slagkraft: I Dalarna t. ex. ha de till Orsa m. o. Skogsarbetaresyndikat anslutna L. S. under senaste avverkningsssäsongen (1931—32) framgångsrikt praktiserat registerkontroll och -kamp mot olika arbetsköpare. Här har arbetskraften förmedlats genom vederbörande organisationer och de priser man beslutat fastställa vid de olika avverkningsplatserna ha i regel uppnåtts. Detta

har givetvis haft en stor och betydelsefull fostrande inverkan på organisationernas medlemmar, samtidigt som det även väckt de organiserades intresse för de egna spörsmålen, vilket kan konstateras i en stadigt växande anslutning till de syndikalistiska organisationerna. Flera exempel kunna andragas, men de anförda torde vara tillräckliga i detta sammanhang. I viss mån utgöra de skolexempel, värda att studeras av varje syndikalistisk skogsarbetare; om så sker torde de även kunna ge envar de praktiska uppslag, som behövas för ett rationellt utnyttjande av de lokala förhållandena.

Registerkamp och registerkontroll förutsätter syndikalistiska organisationsformer svarande mot tidens krav. Det industriella samarbetet måste vidgas, stärkas och fördjupas. Den samlade slagkraften måste koncentreras till den punkt, där arbetsköparen är sårbar om segern skall vara given. I detta samarbete, detta vidgande av kampfronten, denna koncentration av slagkraften fylla syndikatbildningarna en uppgift, vars värde icke må underskattas. Men de böra icke sammanställas så, att deras verksamhet ompänner för stort område. Detta gör verksamheten tungrodd: försvårar och förrycker det intima samarbetet, omöjliggör medlemmarnas besök av syndikatmötena och hindrar dem att hålla sig à jour med förhållandena inom syndikatets verksamhetsområde. Då är det bättre att bilda flera syndikat, vilka sinsemellan organisera samarbete. S. A. C:s grundstadgar och vår organisationsplan torde lämna de upplysningar, som i övrigt äro erforderliga.

Samarbete med Federationen och Industri-departementet.

Redan i de vägledande anvisningar, vi i det föregående lämnat rörande registerkommittéernas uppgifter och arbete, har nödvändigheten av ett intimt samarbete med de industriella organen kraftigt accentuerats. Med beskrivandet av syndikatsammanslutningarna och deras uppgifter ha vi även tvingats utöver det egna verksamhetsområdets snäva ram, varunder vi blivit medvetna om vår intressegemenskap med kamraterna utom den egna organisationens gränser. Vi börja fatta innebörden av den princip, som gett den syndikalistiska organisationen tidsenliga former och som gett den förmåga att utan hänsyn till konjunkturförhållanden framgångsrikt hävda sina medlemmars intressen. Syndikalismens idé innebär en målmedveten koncentration på klasskampens realiteter och denna koncentration av klassens ekonomiska makt förutsätter organisatorisk samverkan mellan arbe-

tarnas ekonomiska organisationer lokalt, industriellt, nationellt och internationellt. Det är den frihetliga socialismens samhällsbyggande fundament, som under nuvarande förhållanden, i intim samverkan, skola utgöra klasskampsinstrumenten. Samarbetet kan liknas vid den mänskliga organismens nervsystem, som blixtnabbt förmedlar den impuls, som föder tanken och utlöser handlingen. Samarbetets "nervtrådar" grenar sig från organisationens olika centra ut till organisationens verksamhetsområden. Varje förändring förnimmes som en gemensam angelägenhet, när denna samverkan nått sin fulländning.

Om vi erkänna registermetoden såsom det enda framkomliga, resultatgivande medlet i de syndikalistiska skogsarbetareorganisationernas kamp nu och framgent, men icke förstå betydelsen av intim förbindelse med våra industriella organ ha vi grundligt missförstått det väsentliga i registrets idé. De rådande förhållandena tvinga oss att vidga vår synkrets utöver det egna verksamhetsfältets gränser icke blott till närliggande områden med likartade förhållanden utan vidare till industrin i sin helhet i första hand. Detta möjliggöres genom det samarbete, vi i det följande skola beskriva, varunder de elementära förutsättningarna för en planlagd — på förhand genomtänkt och förberedd — kamp insamlas och sammanföres till ett överskådligt helt. Låt oss konstruera ett förtydligande exempel:

Det är högsommar. Ute på skogsbolagens domäner pågår stämpningsarbetet med fart. L. S. registerkommittéer syssla med prissättning och dagligen dugga rapporter om drivningarnas omfattning, företagens namn, tillgången på arbetskraft, organisatoriska förhållanden och de åtgärder, som beslutat vidtagas för genomdrivande av de uppställda kraven, in till Skogsarbetarefederationen. Snart har man fått tillförlitliga uppgifter om Svältockra trävarubolags samtliga avverkningsområden och beräknad virkesmängd på de olika områdena. Studiet av föregående avverkningsårs statistikhäfte har upplyst detta bolags organiserade arbetare om att deras löner äro otillbörligt nedpressade och man har genom federationen och departementet fått uppgift på bolagets vinstsiffror från de närmast föregående åren. Dessa vinstsiffror visa att stubbknekten Lövgren och hans kumpaner farit med medvetna osanningar om "det tryckta läget på trävarumarknaden". Matlösa L. S. beslutar slå ett slag för högre löner: att icke pruta en härsman på de genom registerkommitténs försorg och organisationens beslut fastställda priserna.

Nu vidtagas noggranna förberedelser för kampen. Dessa inrapporteras till federationen. Man försäkrar sig om organisatoriskt stöd från närliggande organisationer och utvecklar en livlig propaganda

bland de oorganiserade i Matlösa. Federationen har under tiden undersökt bolagets ordertillgång och i samråd med Departementet fått exakt uppgift på de under bolaget lydande sågverkens produktionskapacitet. Organisationerna på de platser, där bolaget planerat sina drivningar underrättas genom federationen om läget och om Matlösa L. S. beslut om strid.

Tiden för arbetets igångsättande är inne. Men på Matlösa skogskontor uppenbara sig inga hugade spekulanter på de utbudna skiftena. I stället stegar L. S. registerkommitté in till det mäktiga förvänade bolagsombudet, Lövsström, och begära underhandling för samtliga körskiften på basis av den medförda prislistan. Men faktor Lövsström vill inte ens se på prislistan. Ursinnig slår han ifrån sig med båda händerna, och kommittén måste avlägsna sig med oförrättat ärende. Organisationen håller möte, under vilket kommitténs rapport behandlas och beslut om åtgärder klubbfastes. Organisationen förklarade under det egna verksamhetsområdet liggande avverkningsarbetet i blockad. Rapport härom insändes till Federationen, till S. A. C:s expedition och striden offentliggöres genom pressmeddelanden och anslag.

Nu utveckla sig händelserna snabbt. Sedan faktor Lövsström förvägs inkallat bolagets arrendatorer till kontraktering, ringer han upp bolagsledningen och får order om att utöka drivningarna på stubbknekt Lövgrens bevakning, och inställa drivningen i Matlösa. Snart upptäcka arbetarna hur saken ligger till och besluta vidga stridsområdet. Samtidigt besluta samtliga organisationer, vilka ha medlemmar sysselsatta vid bolagets olika avverkningsplatser, och som genom Federationen meddelats om läget i Matlösa, att nedlägga arbetet tills bolaget beslutat godkänna den organisations krav, som tvingades upptaga striden. Man begär dessutom förbättringar av de egna arbetsvillkoren. Bolaget är nu villigt att godkänna arbetarnas krav. Segern är vunnin och arbetarna gå till sitt värv medvetna om organisationens makt och solidaritetens betydelse.

Förhållandena kunna variera. Utgångsläget för kampen kan vara ett helt annat och stridsmetoderna kunna växla under organisationernas anpassning av sitt försvar och sina angrepp till de situationer, som efterhand kunna uppstå. Men under alla förhållanden är det intina samarbetet en livsbetingelse. Utan detta blir kampen planlös, hasardartad. Och detta gäller i dagens och morgondagens kamp för en någorlunda människovärdig existens. Men vi understryka ännu en gång vilken oerhörd betydelse detta fasta samarbete har i vår revolutionära verksamhet. Det fostrar till ansvar inför de till synes

små och betydelselösa uppgifterna i vår dagliga verksamhet; det vidgar synkretsen, höjer blicken och ger den förmåga, att se det helas stora sammanhang; det stärker medvetandet om det gemensamma, allt överskyggande klassintresset, solidaritetens psykologiska grundval; det utvecklas så småningom till den kommande frihetligt socialistiska samhällsorganismens känsliga, fulländade nervsystem. Fatta vi icke samarbetets betydelse nu, utan envisas att betrakta det som en oväsentlig bisak — då få vi ej heller göra anspråk på att kallas revolutionärer eller syndikalister, vilket ju är synonyma begrepp för dem, som i ekonomisk klasskamp se enda medlet till samhällsomdanning på verkligt socialistisk grundval.

Registret vinner skogsarbetarnas förtroende.

Liksom S. A. C:s, den syndikalistiska organisationens i Sverge, tillkomst bevisar, att det under alla förhållanden finnas verkansna krafter, som förstätt att arbetarrörelsens inneboende makt måste anpassas till den slutliga uppgiften, och i konsekvens därmed sträva efter att åstadkomma de fulländade verktygen eller instrumenten för klasskampen, som under alla kampens skeden ge arbetarna möjlighet att utnyttja sin samlade makt, är registeridén beviset för de syndikalistiska organisationernas omedelbara kontakt med och anpassning till de rådande förhållandena. Det taktikuttalande, som antogs på S. A. C:s konstituerande kongress år 1910, fastslår nödvändigheten av en revolutionarisering av strejkkvapnet. Detta säger oss med ens att det är levande livet, de verkliga förhållandena, impulserna från de växlande situationernas krav på arbetarnas klasskampsvärtyg, som äro bestämmande för den syndikalistiskt förda klasskampen. Och just häri ligger den styrka, som under den relativt korta tid S. A. C:s verksamhet ompänner gett många glänsande bevis på, att den inte endast motsvarar utan överträffar de förväntningar vi ställt på vår organisation.

Registeridén är ingen frukt av spekulativt teoretiserande. Dess impulser härröra sig från de faktiska förhållandena på arbetsplatserna. Den gamla taktiken, som envist och hårdnackat fasthålls av de reformistiska organisationerna, motsvarade inte förhoppningarna, förmådde icke framgångsrikt bekämpa missförhållandena. De syndikalistiskt organiserade arbetarna krävde större resultat av sin kamp än det av reformisterna varmt åtrådda och till ändamål upphöjda kollektivavtalet. De voro på det klara med att ett avtal icke främjar de utsagnas intressen mer än utsugarnas. De insågo att full rättvisa

aldrig kan uppnås genom överenskommelser med arbetsköparen, utan endast genom ständigt pågående kamp. Detta och mycket mera låg till grund för registrets utformning. Under gångna år har registerkampen prövats i olika yrken och på olika platser, och den har visat sig fullt motsvara de krav eller de förhoppningar man ställt på den.

I skogsarbetarnas kamp har registret många gånger kommit till användning, och man är icke endast ense om att den innebär fördelar, utan det är den allmänna uppfattningen, där den praktiserats, att skogsarbetarna *endast* genom ett välordnat register framgångsrikt kunna hävda sina intressen. Även här har således registeridén prövats och befunnits duglig. Vi skola genom några exempel bevisa detta påstående:

Under 1930—31 års avverkningsssäsong sökte St. Kopparbergs Bergslags A.-B. *genom förändring av apteringsinstruktionen* åstadkomma 7 % lönereducering på sina drivningar i Lillhärdal. Lillhärdals L. S. registerkommitté observerade emellertid försöket och organisationen gick omedelbart inför en lönekomensation motsvarande instruktionsförändringen. Organisationens krav genomfördes utan strid.

Detta exempel visar med önskvärd tydlighet, att det av Skogs- och flottningsarbetareförbundet så ivrigt eftersträfvade kollektivavtalet är en skadlig förbindelse för skogsarbetarna. Ett avtal kan icke skydda arbetarna mot sådana angrepp från arbetsköparen. Detta erkännes även av en medlem i detta förbund i en artikel, som inflöt i "Skogs- och Flottningsarbetaren" år 1932, där det står: "...till och med där det finnes ordnade kollektivavtal synes reduceringen genom försvärande instruktioner; omläggning till andra samt ej minst genom att det skall avverkas så många sortiment". Denna möjlighet berövas arbetsköparen genom registret.

Samma år lyckades även omnämnda organisation tillkämpa sig rätten att förmedla arbetskraft till flottningsarbetet. Därigenom bereddes många tillfälle att deltaga i detta arbete, som annars icke haft utsikter härtill. Och vad detta betyder under den svårartade arbetslöshet, som sedan några år varit rådande förstär envar.

Under samma avverkningsssäsong hade Mullnässets L. S. prissatt Svanö A.B:s avverkningsarbeten inom sitt kontrollområde. Organisationens prislista respekterades av samtliga arbetare, varför bolaget misslyckades i sina bemödanden att bortsätta arbetet till lägre priser och måste gå med på organisationens krav. Segern medförde 20

% löneförhöjning, samt gav arbetarna rätt att genom organisationen intaga arbetskraften.

Ännu två exempel från samma avverkningsssäsong kunna medtagas:

Genom förhandlingar med arbetsköparen lyckades Lillhamra L. S. höja arbetspriserna med 19 % samt bereda dubbla antalet arbetare sysselsättning, mot det på förhand beräknade.

Mellan Losmen-Sävsjöns L. S. och Sandvikens A.-B. utbröt öppen strid med anledning av bolagets lönereduceringsförsök och dess vägran att träffa uppgörelse med organisationen. Med strejkbrytares hjälp sökte bolaget slå sönder arbetarnas sammanhållning, men solidariteten mellan de stridande bestod provet under alla påfrestningar och bolagets alla försök blevo resultatlösa. Organisationen avgick med fullständig seger efter något över fyra månaders strid.

Ovanstående axplock ur högen av registerverksamhetens resultat från olika platser, tillkomna under de mest oikartade förhållanden och med olika medel svarande mot situationens betingelser i varje fall, äro talande bevis för den syndikalistiska kampens uppenbara fördelar för skogsarbetarna. Registermetoden har vunnit alla de skogsarbetares förtroende, som varit i tillfälle att praktiskt pröva dess verkningar. Registret visar vägen ut ur de olidliga förhållandena. Den syndikalistiska kampen är den enda verkligt segerbringande för såväl skogarnas folk som deras kamrater inom produktionens övriga grenar.

Genom kamp till seger.

"En ny värld födes icke ur de abstrakta föreställningarnas lufttomma rum; den skall växa fram ur kampen för det dagliga brödet."
(R o c k e r.)

Gång efter annan har, under de år som gått, arbetarklassen och icke minst skogsarbetarna sett, att syndikalismens proklamerande av den ekonomiska klasskampen såsom det enda segerbringande medlet till arbetarnas frigörelse och en frihetligt socialistisk samhällsordning, historiskt bekräftats. Ty vad äro annars de former vi tilltvingat oss under den halvsekellånga kamp, som förts mot kapitalismen? Uppenbara de icke vari arbetarnas makt består? Bekräfta de inte vårt påstående, att endast den segerrika klasskampen, vilken vi

ha att tacka för de resultat som nu äro uppnådde, även förmår bringa oss den slutliga segrans triumf?

Väl är det sant att den sociala frågan icke kan lösas genom lönestrider, men dessa strider ha dock det goda med sig, att de förutom de omedelbara resultat, som utvinnas med vår kamp, lära oss förstå "den sociala frågans väsen och bli förtrogna med problemet om vår befrielse ur ekonomiskt och socialt slaveri". Det är på detta sätt vi fostras för den slutliga uppgift, vi satt som mål.

"Genom arbetarnas dagliga strider mot företagardömet lära de sig i allmänhet förstå stridens djupare mening. Att börja med fullfölja dessa strider blott det omedelbara syftet, att förbättra arbetarnas allmänna läge inom det nuvarande samhället, tills de undan för undan lära sig förstå det ondas upphov — lönesystemet och den kapitalistiska monopolhushållningen. För vinnandet av denna insikt betyder dagens strider mera än de vackraste teoretiska avhandlingar. Intet kan ha ett större inflytande på arbetarnas psyke, än dessa ständiga strider för det dagliga brödet; intet gör dem mera mottagliga för socialismens tankevärld än de ständiga striderna för livets nödortf."*

En tydligare sammanfattning av registerkampens betydelse och syftemål kan knappast ges. Det gäller att i den kamp, vi som revolutionära syndikalister dagligen tvingas att föra, se dess djupa, allvarsbetonade innebörd som ett naturligt moment i det stora sammanhanget. Då bli de små uppgifterna betydelsefulla. Då blir uppoffringen en eftersträvansvärd förmån; den oavbrutna verksamheten blir en källa till glädje och den järnhårda kampen ett livsbehov — den kamp, som leder till seger.

* "Kampen för det dagliga brödet". Rud. Rocker.